

Резюмета на български и английски език на публикациите след заемането на академичната длъжност „доцент”

Монографии

Илиева, Д., Управление на личностното развитие, Издателство “Григорий Богослов”, София, 2022, ISBN 978-619-7622-28-7

Монографията е фокусирана върху разгръщането на (и донякъде възвръщането към) концепцията за личностното развитие. Главното послание на проучването е да се осигури разбиране и да се предостави доказателство, че съществува подценяване на принципа за себепознанието като основа за личностно и кариерно развитие, както и на принципа за удовлетвореността и благосъстоянието на индивидите. Основен акцент се поставя върху себепознанието и върху значимата ролята на учителите, университетските преподаватели и менторите в този процес.

Основната теза е, че само личност, която познава себе си, своите таланти и своите силни страни, личност, която живее и работи в синхрон със заложбите и дарованията си, може да постигне благосъстояние, успех и удовлетворение в различните области на живота.

Съвременното общество и организационна култура разглеждат процеса на личностно развитие като се фокусират предимно върху кариерните и личностните успехи, но рядко се разглежда цялостното благосъстояние, удовлетворението и комплексното добруване на индивида като измерители на личностното развитие.

Монографията разглежда както многобройните аспекти на личностното развитие, така и някои организационни тенденции за утвърждаването и напредъка на личността в професионалната кариера и в живота като цяло. Важно е да се обърне внимание, че някои теми по необходимост остават незасегнати от настоящото проучване. Този труд не обхваща разсъждения и насоки за психологическото развитие на детето преди училищна възраст, както и не разглежда в детайли хода на кариерния напредък. Монографията е съсредоточена върху личностното развитие без оглед на евентуални културни различия. Освен това, тя не се фокусира върху определен етап от личностното развитие, нито пък сред нейните цели е измерване на ползите от личностно развитие чрез качествени или количествени критерии.

Структурата на монографията следва традиционен модел и е оформена в три глави.

The monograph focuses on the development of (and to some extent the return to) the concept of personal development. The main message of the study is to provide understanding and provide evidence that there is an underestimation of the principle of self-knowledge as a basis for personal and career development, as well as the principle of satisfaction and well-being of individuals. The main emphasis is on self-knowledge and on the important role of teachers, university professors and mentors in this process.

The main thesis is that only a person who knows himself, his talents and his strengths, a person who lives and works in sync with their talents and gifts, can achieve prosperity, success and satisfaction in various areas of life.

Modern society and organizational culture view the process of personal development, focusing primarily on career and personal success, but rarely considers the overall well-being, satisfaction and complex well-being of the individual as measures of personal development.

The monograph examines both the numerous aspects of personal development and some organizational trends for the establishment and progress of the individual in their professional career and in life in general. It is important to note that some topics necessarily remain unaffected by the current study. This book does not cover reflections and guidelines for the psychological development of the child before school age, nor does it examine in detail the course of career progress. The monograph focuses on personal development without regard to possible cultural differences. Furthermore, it does not focus on a particular stage of personal development, nor is it aimed at measuring the benefits of personal development through qualitative or quantitative criteria.

The structure of the monograph follows a traditional model and is formed in three chapters.

Илиева, Д., Комуникация навреме и на място, ИК “Божидар Данев”, София, 2020, ISBN: 978-619-91527-1-3

Целта на книгата „Комуникации НАвреме и НА място“ е да подготви читателя за различно и отговорно общуване. Дава се концептуална рамка и специфични умения за комуникация в комплексна среда. Представят се инструменти за постигане на лични, академични, професионални и стратегически бизнес цели. В книгата се представят умения за комуникация през различен поглед, а именно чрез поемане на отговорност за комуникационния процес. Освен различни теории и модели за комуникация, книгата представя на читателите тенденциите във вербалната и дигиталната комуникация, като най-задълбочено е представен НЛП модела (невро-лингвистично програмиране). Отделя се специално внимание на невербалната комуникация и презентационните умения като ключови за съвременния, отговорен комуникатор, независимо дали комуникацията се осъществява в неформална или формална среда, в личен или професионален контекст. Книгата завършва с отделна глава, посветена на конвенционални, модерни и различни практически приложими техники и стратегии за усъвършенстване на комуникационните умения, сред които НЛП техники, сугестопедични модели и др.

Книгата е оформена в шест глави, с обем от 272 страници.

The aim of the book "Communications on time and on place" is to prepare the reader for different and responsible communication. It provides a conceptual framework and specific communication skills in a complex environment. A variety of tools for achieving personal, academic, professional and strategic business goals are presented. The book presents communication skills through a different perspective, namely by taking responsibility for the communication process. In addition to various theories and models of communication, the book introduces to the readers the trends in verbal and digital communication, the most in-depth presentation of the NLP model (neuro-linguistic programming), as well as other tools and instruments. Special attention is paid to non-verbal communication and presentation skills as key for the modern, responsible communicator, regardless of whether the communication takes place in an informal or formal environment, in a personal or professional context. The book ends with a separate chapter dedicated to conventional, modern and various practical techniques and strategies for improving communication skills, including NLP techniques, suggestopedic models and more.

The book is divided into six chapters, with a volume of 272 pages.

Книга на базата на дисертационен труд

Илиева, Д. Усъвършенстване на презентационни умения, 2022, ISBN 978-619-7622-25-6

Умението за презентиране се възприема като критичен елемент на комуникационната компетентност на мениджъра. Презентационните умения обединяват способността да се убеждава, да се излагат факти и аргументи, за да достигат успешно комуникационните съобщения до по-голяма група от хора. Всеки мениджър може да развие тези умения, ако има достатъчно мотивация. Те се базират на индивидуални способности и зависят от личностни характеристики, опит и придобити умения.

Книгата се фокусира върху презентационните умения на мениджъри от практиката, които изпълняват задачи за презентиране, свързани с осъществяване на специфичните им мениджърските функции. В труда се представя авторска методика за усъвършенстване на индивидуални презентационни умения, която отчита личния профил и времевия ресурс на

мениджъра и е основана на индивидуален подход в неговото последващо обучение.

Основният обем на книгата е от 120 страници, с включени 20 фигури и 27 таблици. Разработката е структурирана в пет части: увод, три съдържателни глави и заключение.

The ability to present is perceived as a critical element of the communication competences of the managers. Presentation skills combine the ability to persuade, and to present facts and arguments in order to successfully reach communication messages to a larger group of people. Every manager can develop these skills if he/she has enough motivation. They are based on individual abilities and depend on personal characteristics, experience and acquired skills.

The book focuses on the presentation skills of practicing managers who perform presentation tasks related to the performance of their specific managerial functions. The paper presents the author's methodology for improving individual presentation skills, which takes into account the personal profile and time resources of the manager, and is based on an individual approach in their subsequent training.

The main volume of the book is 120 pages, including 20 figures and 27 tables. The development is structured in five parts: introduction, three chapters, and conclusion.

Статии

Илиева, Д. Финландската образователна система, Списание "Предучилищно и училищно образование" бр. 4/2022, (стр. 82-94), ISSN 2535-0692.

Развитието на личността не завършва със завършването на образованието и не започва с първото работно назначение. Светът се променя по-бързо от когато и да било. Най-добрата надежда за бъдещето е да се разработи нова парадигма за човешките възможности и за личностното развитие, за да се посрещне новата ера на човешкото съществуване. Належашо е да се развие ново разбиране за значението на това да се стимулира и развива човешкият талант и за това как талантите се проявяват различно при всекиго.

Статията се фокусира върху дефицитите на образователната система в повечето държави, както и в България, по-конкретно, върху за липсата на среда, способстваща за създаване на познание за себе си и стимулиране на таланти, страсти, лични умения, заложби и стремежи. Потенциалът на всеки се проявява по различен начин, а откриването и развитието му е важно за благосъстоянието и успеха на личността след завършване на образование и при избора на кариера.

Авторът повдига въпроси и чрез анализ на добри практики, предоставя отговори и решения на проблеми, свързани с подобрене на образователните системи в Европа и по-конкретно в България. Статията представя задълбочено концепцията well-being като централен фокус на финландската образователна система и причина за високото позициониране на Финландия в различни класации за образование, дигитални умения и житейска удовлетвореност.

Personal development does not end with the completion of education and does not begin with the first job assignment. The world is changing faster than ever. The best hope for the future is to develop a new paradigm for human capabilities and personal development to meet the new era of human existence. It is imperative to develop a new understanding of the importance of stimulating and developing human talent and of how talents manifest themselves differently in everyone.

The article focuses on the deficits of the education system in most countries, as well as in Bulgaria, in particular, on the lack of an environment conducive to creating knowledge about oneself, and stimulating talents, passions, personal skills, aptitudes and aspirations. Everyone's potential manifests itself in different ways, and its discovery and development is important for the well-being and success of the individual after graduation and in choosing a career.

The author also raises questions through an analysis of good practices, providing answers and solutions to problems related to the improvement of the educational systems in Europe and in particular in Bulgaria. The article presents in depth the concept of well-being as a central focus of the Finnish education system, and as the reason for the high position of Finland in various rankings for education, digital skills and life satisfaction.

Plieva, D., Roadmap for organizational AI implementation, сп. Пари и култура, ISSN 2683-0965.

През последните години иновативните организации използват различни креативни цифрови технологии, вариращи от приложения до изкуствен интелект (AI), за да проектират нови бизнес модели и да удовлетворяват клиентите с удобство, отлично качество и достъпни цени. Много сектори вече са променени от вълната от технологични катаклизми, а тя тепърва започва. Най-голямото предизвикателство е балансирането на трите основни взаимоотношения: човешкият ум и машините, физическите продукти и цифровите платформи; и ядрото (централизирано знание) и тълпата (децентрализирано знание). Ако бизнесът иска да бъде една крачка пред конкуренцията, ако осъзнае, че цифровата интеграция в организацията не е избор, а необходимост, и ако иска да използват силата на тези технологии, за да подобри операциите и да увеличи стойността си, тогава пътят е само към интеграция на AI.

Тази статия представя усъвършенствана пътна карта за внедряване на решения за изкуствен интелект (AI) в организациите. Авторът очертава терминологията, тъй като пътната карта е предназначена да се използва от различни бизнеси – технологични и такива, несвързани с технологиите. Моделът се фокусира върху общ подход, разработен стъпка по стъпка на четири етапа, където различни анализи помагат на организациите да идентифицират текущото състояние на използваните технологии, което ги води до желаното състояние и бъдещи ползи. Пътната карта дава насоки за разглеждане на изискванията за машинно обучение (ML), обработка на естествен език (NLP) и потенциалното използване на роботика или роботизирани операции (RPA). Структурата на статията се състои от прецизирана пътна карта за AI, базирана на преглед на литературата и практически анализи на казуси. Пътната карта може да функционира като отправна точка за успешното внедряване на AI в различни видове организации с цел постигане на конкурентно предимство.

Innovative organizations have employed a variety of creative digital technologies, ranging from apps to artificial intelligence (AI), to design new business models and satisfy clients with convenience, excellent quality, and affordable pricing in recent

years. Many sectors have already been altered by this wave of technology-fueled upheaval, and it is only getting started. The biggest challenge is the rebalancing of the three major relationships: human minds and machines, physical products and digital platforms; and the core (centralized knowledge) and the crowd (decentralized knowledge). If businesses want to be one step ahead of the competition, if they realize that the digital integration in the organization is not a choice, but a necessity, and if they want to harness the power of these disruptive technologies to improve operations and increase business value, then the path is only towards AI integration. This article introduces a refined roadmap for the implementation of artificial intelligence (AI) solutions in organizations. The author outlines the terminology as the roadmap is designed to be used by a variety of businesses – technology and non-technology related. The model focuses on a step-by-step overall approach developed in four stages, where different analyses assist the organizations into identifying the current state of technologies used, leading them to the desired state and future benefits. The roadmap provides guidance on considering the requirements for machine learning (ML), natural language processing (NLP), and the potential use of robotics or robotic process operation (RPA). The paper structure compiles into a polished AI roadmap based on literature review and practical case analyses. The roadmap could function as a starting point for the successful deployment of AI in different kinds of organizations with the aim of achieving competitive advantage.

Илиева, Д., Димитров, Г. "The evolved education – information technologies and digital thinking", XIII-та Международна научна конференция „Е-Управление и Е-Комуникация“, юни 2021, (33-41) ISSN 2534-8523, Издателство на ТУ-София.

Статията има за цел да анализира необходимостта от нови образователни реформи в Европа и България с оглед на бързо развиващите се технологии. Разглеждат се уменията на бъдещето, технологичното въздействие върху образователния процес, как това въздействие променя търсенето на нови умения не само за бъдещата професионална реализация на учениците, но и за настоящите умения на учителите. Основният фокус на изследването е върху критичната и спешна необходимост от значителна промяна в начина, по който учителите се обучават и подготвят за тяхната взискателна роля като учители

на бъдещите поколения. Проучването заключава, че в образователните системи се отделя твърде много внимание на уменията, които учениците трябва да развият за своето бъдеще, пренебрегвайки уменията, от които се нуждаят учителите, за да се справят с бързите технологични промени.

This article aims to analyze the necessity of new educational reforms in Europe and in Bulgaria in view of the rapidly evolving technologies. It discusses the skills of the future, the technological impact on the educational process, how this impact changes the demand for new skills not only for the future professional realization of students, but also for the current skills of teachers. The primary focus of the study is on the crucial and urgent need for a significant change in the way teachers are trained and prepared for their demanding role as teachers of the future generations. The study concludes that the attention of the educational systems is placed too much on the skills students must develop for their future and neglecting less on the skills that teachers need in order to cope with the rapid technological changes.

**Илиева, Д., "Да обърнем внимание на вниманието или (НЕ) вниманието",
Списание "Предучилищно и училищно образование" бр. 2, (стр. 40-47),
ISSN 2535-0692, Март - Април 2021.**

Намираме се в свят на свръхбърз информационен растеж и безпрецедентно подълъг човешки живот. И двата фактора поставят голямо предизвикателство да се поддържа когнитивна годност през живота. Хората жадуват за все повече и повече нова информация и става все по-трудно да се обърне внимание на едно нещо трайно. В допълнение, това затруднява и задържането на вниманието на някого за много дълго време.

Обхватът на човешкото внимание днес се измерва на 8,25 секунди, в сравнение с 12 секунди през 2000 г. Промяната в човешкия спектър на внимание се дължи на използването на дигитални устройства и на разнообразието, предлагано от заобикалящата среда. В усилията си за справяне с информационния поток, хората са постигнали изключително подобрени умения за филтриране на съобщенията, които искат да видят и чуят.

Статията разглежда аналитично дефицита на внимание като проблем на подрастващите, особено сред децата във възрастова група от 6 до 15 години. Фокус на анализа са признаците на дефицит на внимание при децата и трудностите, до които те водят, претоварването с информация, съчетано с многобройни дигитални дейности, извършвани на час, както и проблемите вследствие на увеличеното време за използване на екрани поради онлайн класовете и проблемният обем на внимание сред децата.

В заключението са представени инструменти за преодоляване на идентифицираните проблеми.

We are in a world of ultra-fast information growth and an unprecedented longer human life. Both factors pose a great challenge to maintain cognitive fitness throughout life. People are craving more and more new information, and it is becoming increasingly difficult to pay attention to one thing lasting. In addition, it becomes even more difficult to hold someone's attention for a very long time.

The range of human attention today is measured at 8.25 seconds, compared to 12 seconds in the year 2000. The change in the human spectrum of attention is due to the use of digital devices and the diversity offered by the environment. In their efforts to deal with the flow of information, people have achieved extremely improved skills for filtering the messages they want to see and hear.

The article analytically examines attention deficit as a problem of adolescents, especially among children in the age group of 6 to 15 years. The focus of the analysis are the signs of attention deficit in children and the difficulties they lead to, the information overload combined with numerous digital activities performed per hour, as well as the problems occurring due to the increased screen usage time owed to online classes and problematic reach of attention among children. The conclusion presents tools for overcoming the identified problems.

Илиева, Д., "Дигитална залъгалка", Списание "Предучилищно и училищно образование" бр. 1, (стр.13-23), ISSN 2535-0692, Януари - Февруари 2021.

В свят, в който приложенията непрекъснато се конкурират за човешкото внимание, осъзнатостта на индивида е под атака. Статията е посветена на нарастващата в световен мащаб инициатива - Движението за хуманни технологии: посветено на привеждането на технологиите в съответствие с човешките нужди, вместо използването на човешката уязвимост с цел печалба. Анализът се фокусира върху хуманните технологии, проектирани да бъдат социално отговорни, като предоставят ползи за потребителите и обществото, без да причиняват често наблюдаваните негативни ефекти като претоварване с информация и насърчаване на раздори, екстремизъм и дезинформация. Авторът подчертава необходимостта от възпитаване на осъзнатост по отношение на използването на технологии и ролята на учителя в подпомагането на развитието и възпитанието на учениците, и превръщането им в личности с избор и осъзнатост като контрапункт на роботизирани хора, функциониращи на автопилот и пристрастени към технологични устройства. В заключението статията подчертава значимата роля и отговорност на учителите и обучителите за изграждането на ценностите на бъдещите поколения и предоставя инструменти за преодоляване на свръхинформацията и мозъчното претоварване при подрастващите.

In a world where applications are constantly competing for human attention, the consciousness of the individual is under attack. The article is dedicated to the growing global initiative - the Movement for Humane Technologies, dedicated to bringing technology in line with human needs, instead of using human vulnerability for profit. The analysis focuses on human technologies designed to be socially responsible, providing benefits to consumers and society without causing the often observed negative effects such as information overload and the promotion of discord, extremism and misinformation. The author emphasizes the need to raise awareness about the use of technology, and the role of the teacher in supporting the development and education of students, and turning them into individuals with choice and awareness, as a counterpoint to robotic people operating on autopilot and addicted to technological devices.

In conclusion, the article emphasizes the important role and responsibility of teachers and trainers in building the values of future generations, and provides tools for overcoming the information overflow and the brain overload in adolescents.

Илиева, Д., Георгиева, Д. „Дигитално предприемачество. Как да го насърчим“, Списание Предучилищно и училищно образование" бр. 4, ISSN 2535-0692, Юли – Август, 2020.

Дигитализацията непрестанно променя начина, по който хората живеят, работят и учат. Счита се обаче, че много хора нямат необходимите умения да реагират на възникващата дигитална икономика и общество. Вследствие на това, пазарът на труда, бизнесът и организациите изпитват недостиг на квалифициран и образован човешки ресурс, което намалява конкурентоспособността и се отразява негативно на производителността на компаниите. Тази статия се фокусира върху значението и важността на уменията по дигитално предприемачество. Разминаването между уменията на младите хора, които напускат образователната система, и исканията на работодателите, е общоизвестен проблем, който може да бъде решен чрез въвеждане на обучение / курс по предприемачество като част от задължителната училищна програма. Авторите разглеждат терминологията и тенденциите в сферата дигиталните и предприемаческите умения, като се позовават на национални и европейски статистически данни.

В заключение, статията обръща внимание на качеството на предприемаческото образование в България и необходимостта учителите да бъдат снабдени с необходимите умения за обучаване на учениците.

Digitalization is constantly changing the way people live, work and study. However, it is believed that many people do not have the necessary skills to respond to the emerging digital economy and society. As a result, the labor market, businesses and organizations are short of qualified and educated human resources, which reduces competitiveness and negatively affects the productivity of companies. This article focuses on the importance and significance of digital entrepreneurship skills. The mismatch between the skills of young people leaving the education system and the demands of employers is a well-known problem that can be solved by introducing

an entrepreneurship training / course as part of the compulsory school curriculum. The authors examine the terminology and trends in the field of digital and entrepreneurial skills, referring to national and European statistics.

In conclusion, the article draws attention to the quality of entrepreneurship education in Bulgaria and the need for teachers to be equipped with the necessary skills to teach students.

Илиева, Д., "Сблъсъкът на поколенията", Списание "Предучилищно и училищно образование" бр. 3, (стр. 22-31), ISSN 2535-0692, Май - Юни 2020.

В миналото, анализът на поколенията се е свеждал до групирането им в две десетилетия. Днес това не е възможно поради динамиката на живота, бързо променящите се технологии, актуализирането професиите и уменията, и др. Съвременето налага поколенията да бъдат обединени в десет или по-малко години, за да може да се отразят поведенческите модели и вярвания, характеризиращи конкретната генерация.

От комуникационна гледна точка, как поколенията да съжителстват мирно и да общуват успешно помежду си в образователна, бизнес и социална среда, е предизвикателство, валидно за всички. Интерес на настоящата статия е общуването между поколенията в класната стая. По-конкретно – как учителят – представител на няколко поколения, да „достигне“ до ученикът от поколение Z и Алфа. Да е добър учител, отличен педагог и специалист в областта си на преподаване, вече не е достатъчно за преподавателят в 21ви век. Към „пакетът“ от компетенции и задължителните изисквания към съвременния учител, спадат познанието и уменията за разбиране на поколенията, които са и които идват. Статията разглежда задълбочено как, за да посрещне и задържи настоящото поколение, училищната среда трябва да стане по-гъвкава и да преразгледа традиционните представи за домашна работа, училищните графици и използването на физическото пространство в училищата.

В заключение авторът обръща внимание, че съвременният учител има решаваща роля и значение за образованието на това следващо поколение, ако се търси резултат на съвестни и комуникативни глобални граждани. Но самият учител има на първо място отговорността да се подготви, ако иска да бъде учителят на бъдещето.

In the past, the analysis of generations has been reduced to grouping them over two decades. Today this is not possible due to the dynamics of life, rapidly changing technologies, updating professions and skills. Modern times require generations to be united in ten years or less in order to be able to reflect the behavioral patterns and beliefs that characterize a particular generation.

From a communication point of view, how can generations coexist peacefully and communicate successfully with each other in an educational, business and social environment is a challenge valid for all. The interest of this article is the communication between the generations in the classroom. In particular - how the teacher - a representative of several generations, can "reach" the student of generations Z and Alpha. Being a good teacher, an excellent educator and a specialist in the field of teaching is no longer enough for the teacher in the 21st century. The "package" of competencies and mandatory requirements for the modern teacher includes the knowledge and ability to understand the generations that are and are coming. The article examines in depth how to meet and retain the current generation, how the school environment needs to become more flexible and how to rethink traditional notions of homework, school schedules and the use of the physical space in schools.

In conclusion, the author points out that the modern teacher has a crucial role and importance for the education of this next generation, if the result of conscientious and communicative global citizens is sought. But the teacher himself has first and foremost the responsibility to prepare if he wants to be the teacher of the future.

Ilieva, D.N., 2019. The digital divide in the educational system in Bulgaria. *Journal of International Scientific Publications. Educational Alternatives*, (17), pp.216-220.

Цифровото разделение съществува откакто технологиите и интернет стават общодостъпни и масово използвани. Първоначално терминът „цифрово разделение“ се смята за пропаст между тези, които имат достъп до технологии, и тези, които нямат. Въпреки това, тъй като технологиите стават по-евтини, по-достъпни и лесни за използване, разделението е свързано повече с разликата между тези, които имат уменията да ги използват

продуктивно, и тези, които имат уменията да използват технологиите само за „начин на живот“ и социални цели. Що се отнася до образованието, дигиталното разделение в България е огромно в много отношения – между остарелите умения на учителите и по подразбиране, поколенческите компетенции на учениците, както и между достъпа до технологии в големите градове и липсата на такива в провинциалните региони.

Тази статия има за цел да анализира многобройните аспекти на проблема с дигиталното разделение в българската образователна система, да предостави решения, базирани на политиките, препоръките и насоките на Европейската комисия, както и да представи примери за добри практики от други европейски страни, които успешно преодоляват пропастта. Дигиталната инфраструктура, умения и образование в рамките на образователната система в България, и по-специално дигиталните умения на учителите и другите, участващи в образователния процес, са далеч, за да гарантират не само преодоляване на това решаващо цифрово разделение, но и обезпечаване на различията между поколенията, социологически бариери, по-силни образователни системи, а от там и логично развитие на образователната система.

The digital divide existed ever since technology and Internet became common and massively used. Originally, the term “digital divide” was considered a gap between those who had access to technology and those who did not. However, with technology becoming cheaper, more affordable and available, the divide is more related to the gap between those who have the skills to use it productively, and those who only have the skills to use technology for ‘lifestyle’ and social purposes. When it comes to education, the digital divide in Bulgaria is vast in many ways – between teachers’ outdated skills and students’ by default generational competencies, and between the major cities access to technology and countryside regions lack of such. This paper aims to analyze the numerous aspects of the problem of digital divide in the Bulgarian educational system, and to provide solutions based on the European Commission’s policies, recommendations and guidelines, as well as using best practices examples of other European countries which have successfully overcome the gap. Investing in the digital infrastructure, skills and education within the educational system in Bulgaria, but in particular in the digital skills of teachers and others involved in the educational process, is away

to guarantee not only bridging this crucial digital divide, but also securing generational gaps, sociological barriers, stronger educational system, and thus, logical development of the educational system.

Ilieva, D., Dimitrov, G., Makshutova, R., „What data protection rights do employees have in 2018. The right to personal life, the GDPR and the balance of interests“, Privacy in Germany Datenschutz und Compliance. PinG, ISSN 2196-9817, January 2019.

Пропорционалност е един от принципите, заложен в правото на ЕС, който се прилага във всички аспекти и се спазва във всички процедури – от обсъждане и приемане на ново законодателство, до произнасяне по дела относно прилагането и прилагането на действащи актове. Балансът между интересите е силно търсен, като се има предвид големият брой групи от заинтересовани страни, които засягат всяко действие на институциите на ЕС. Всичко по-горе е още по-валидно, когато става въпрос за неабсолютни права като правото на защита на лични данни, тъй като тяхното прилагане е ограничено само до случаите, когато те имат предимство пред други права.

Перфектен пример за необходимостта от постигане на справедлив баланс между правата на различните групи заинтересовани страни е защитата на личните данни в контекста на заетостта. Както се посочва в доктрината и практиката на европейските съдилища – Съдът на Европейския съюз (СЕС) и Европейският съд по правата на човека (ЕСПЧ), единственият начин да се постигне справедлив баланс е като се направи ad hoc оценка, като се вземат предвид всички обстоятелства по случая и, разбира се, като се приложи тестът за пропорционалност към всеки отделен случай. Съдебната практика на ЕСПЧ се използва за насоки от европейските институции от десетилетия, а ЕСПЧ и СЕС цитират случаи на другия съд, когато мотивират своите решения. Нещо повече, Съдът в Страсбург винаги прави своите оценки въз основа на най-новите промени в законодателството на ЕС, докато законодателите на ЕС често следват принципите, установени от ЕСПЧ в неговата съдебна практика. Ето защо тази статия разглежда делата на Съда в Страсбург от 2017 и 2018 г. в светлината на новите понятия, които въвежда GDPR.

Дори с бързото развитие на новите технологии и бързите промени в ежедневието, европейските съдилища несъмнено ще продължат да прилагат основните принципи, които винаги са вземали предвид – пропорционалността и баланса между правата на заинтересованите страни. Самите думи на съда в Страсбург са „Съдът е наясно с бързото развитие в тази област. Въпреки това той счита, че пропорционалността и процесуалните гаранции срещу произвол са от съществено значение.“ Статията заключава, че само чрез прибягване до основите на правото на ЕС и правата на човека, европейските съдилища могат да постигнат високо ниво на последователност и практическа полезност на бъдещите си решения.

Proportionality – one of the principles inherently embedded in EU law, is applied in all aspects and is followed in all procedures from discussing and adopting new legislation to ruling on cases concerning the implementation and application of acts in force. The balance between interests is vehemently sought after, considering the sheer number of groups of stakeholders every action of the EU institutions concerns. All of the above is even more relevant when non-absolute rights such as the right to personal data protection are involved, since their application is restricted only to cases where they prevail over other rights.

A perfect example of the necessity to strike a fair balance between the rights of different groups of stakeholders is the personal data protection in the context of employment. As stated by the doctrine and the case law of the European Courts – the Court of Justice of the European Union (CJEU) and the European Court of Human Rights (ECHR), the only way to reach a just balance is by making an ad hoc assessment, by taking all circumstances of the case into consideration, and, of course, by applying the proportionality test to every separate case. The case-law of the ECHR has been used for guidance by European institutions for decades and the ECHR and the CJEU both cite cases of the other court when reasoning their decisions. What is more, the Court in Strasbourg always makes its assessments based on the most recent changes in EU legislation, while EU legislators often follow the principles established by the ECHR in its case law. That is why this article examines the cases of the Court in Strasbourg from 2017 and 2018 in the light of the new notions GDPR introduces.

Even with the fast development of new technologies and the fast changes in everyday life, the European courts will undoubtedly continue to apply the main principles they

have always taken into consideration – the proportionality and the balance between stakeholders’ rights. In the Court of Strasbourg’s own words – “The Court is aware of the rapid developments in this area. Nevertheless, it considers that proportionality and procedural guarantees against arbitrariness are essential.”²⁷ Only by resorting to the foundations of EU law and human rights European courts can reach a high level of consistency and practical usefulness of their future decisions.